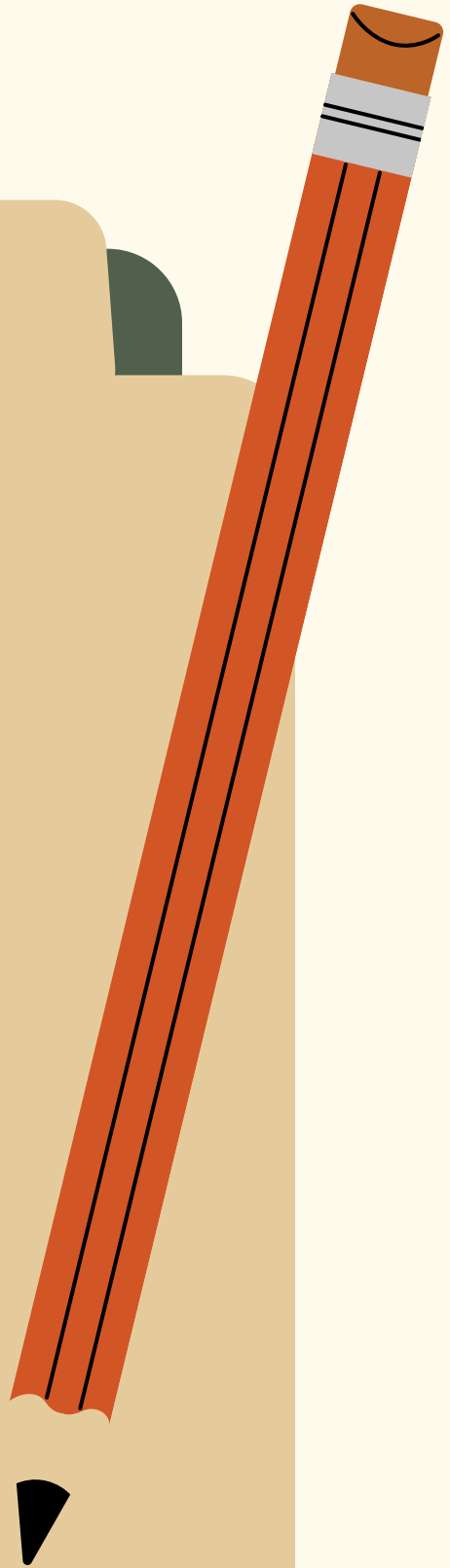

Seminar 6

GÂNDIRE CRITICĂ ȘI ETICĂ ACADEMICĂ

Desfășurare seminar

1

Sofisme și paralogisme

2

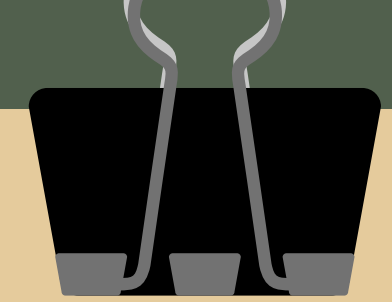
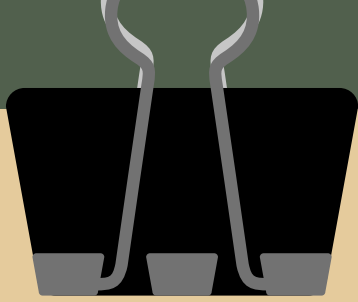
Erori de argumentare

3

Persuasiune și manipulare

4

Aplicații

Erau doi călugări, unul mai bătrân și unul mai tânăr. Amândoi aveau un viciu: fumatul. Bineînțeles, în mănăstire nu se putea fuma decât cu acordul starețului. Cei doi decid să meargă să discute cu acesta. A doua zi doar călugărul mai bătrân fuma. Iritat, cel tânăr întreabă:

- Ai discutat cu starețul, ți-a permis să fumezi?
- Bineînțeles, îi răspunde călugărul bătrân.
- Mie nu mi-a permis, răspunde trist cel tânăr.
- Depinde cum ai pus problema, spune din nou cel bătrân. Spune-mi, ce ai zis?
- L-am întrebat dacă pot fuma când mă rog...
- Vezi, asta e. Eu l-am întrebat dacă pot să mă rog cât timp fumez.

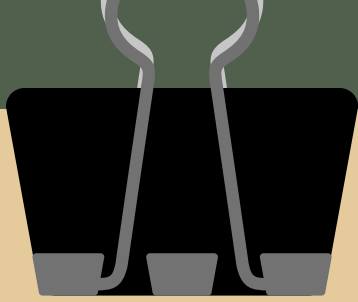
Argumentare, manipulare, sofisme

Sofisme = eroare de
raționare intenționată

- sofisme **formale**
(structurale):
raționamente nevalide
- sofisme **materiale**: erori
de conținut

Paralogisme = eroare de
raționare neintenționată

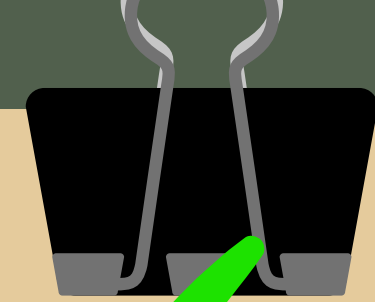

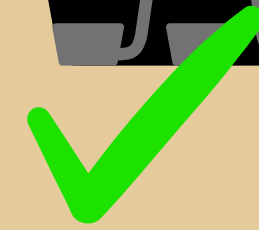
Manipulare

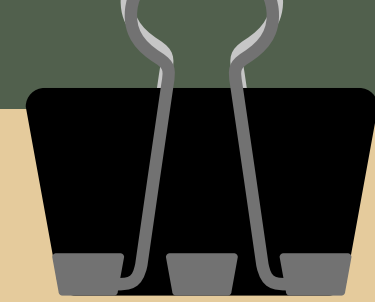
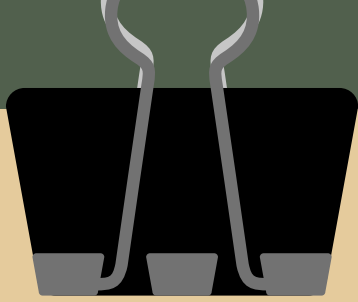
- Influențează prin diverse mijloace modul de a gândi sau a acționa al cuiva;
- Cel manipulat nu este conștient că este manipulat;
- Nu există libertatea alegerii;
- Argumente eronate, apel la emoții;
- Controlul îl are manipulatorul.

Persuasiune

- Puterea de a convinge pe cineva să creadă sau să facă ceva;
- Persoanele sunt conștiente de aceasta;
- Libertatea alegerii există;
- Argumente raționale;
- Controlul îl are receptorul.

Este manipularea un rău necesar?

- Vă puteți gândi la o situație în care ați considera manipularea ok?
 - Justificarea unui act de manipulare îl face corect din punct de vedere moral?
-
- În manipulare sunt utilizate atât argumente eronate, cât și argumente corecte.
 - Structura argumentelor este neutră din punct de vedere etic.
 - Manipularea nu este cu necesitate greșită. Argumentele utilizate nu sunt cu necesitate eronate.

I. Sofisme formale

a) **Afirmarea consecventului**

a) Schimbările climatice vor fi ireversibile dacă omul continuă să polueze planeta. Iar cum se spune că schimbările climatice sunt ireversibile, înseamnă că omul o să continue să polueze planeta.

b) **Negarea antecedentului**

b) Dacă-ți iei o mașină electrică, înseamnă că-ți pasă de planetă. Cum nu îți iei o mașină electrică, pot să zic că nu-ți pasă de planetă.

II. Sofisme materiale

a) de diversiune

(omul de paie, heringul roșu, *non sequitor*)

b) de limbaj

(echivocație, amfibolia, diviziunea, compoziția)

c) circularitate

(întrebarea complexă, argumentul circular)

d) cu supoziții neîntemeiate

(falsa dilemă, inconsistența)

e) de relevanță

(apel la persoană, la ignoranță, la autoritate, la majoritate, la emoții, la forță)

f) de prelevare

(generalizare pripită, statistică insuficientă, statistică distorsionată)

g) corelație și cauzalitate

(*post hoc propter hoc*, identificarea greșită a cauzei, argumentul prin consecințe, panta alunecoasă)

h) analogice

(falsa analogie, analogia slabă)

A. Sofisme de diversiune

a) Omul de paie

A: Consider că problema din educație este mai mare decât cea a infracționalității, de aceea propun modificarea bugetului.

B: Mă surprinde colegul meu. El crede că infracționalitatea este neimportantă. Pare că opoziția își dorește o societate în care oamenii să nu se simtă-n siguranță nici măcar în propriile case.

b) Heringul roșu

A: Faptul că există riscul ca condamnatul la moarte să fie nevinovat justifică interdicția pedepsei cu moartea.

B: Dar de ce nu vă gândiți la familiile victimelor? Cu ele ce facem?

c) Non sequitor

A: Și să vă mai zic ceva. Femeile sunt discriminate în societatea noastră, cine susține contrariul neagă realitatea. Gândiți-vă la cum sunt plătite în comparație cu bărbații pe aceeași muncă, având aceeași slujbă etc. etc. Așadar, nu mai susțineți această absurditate și fiți de acord cu mine că avortul trebuie legalizat.

B. Sofisme de limbaj

a) echivocație

Tu susții că bătrânii trebuie testați des pentru a putea conduce, deoarece riscul de a suferi de demență este mai mare în cazul lor. Însă dacă facem așa cum spui, atunci nu cred că ți-ar plăcea consecințele. Ai carnet și știi ce găsim în traficul din orașul ăsta. Oricine conduce nu trebuie să facă eforturi prea mari pentru a depista șoferi demenți, iar aceștia sunt de toate vârstele. Tineri care vorbesc la telefon în timp ce conduc și așa mai departe.

b) amfibolia

Mihai i-a spus lui George că el a greșit. Așa că nu mai încerca să mă convingi că ar fi fost altfel. Am încheiat discuția!

c) diviziunea

Cum adică nu crezi că ar putea să fie un bun pianist? Tu n-ai văzut pe stadion cât de rapid e? Îți dai seama ce degete rapide trebuie să aibă?

d) compoziția

Tu crezi că dacă moleculele unei bucăți de cretă nu se văd, atunci nu se vede nici creta. Dar aici e altceva! Tu nu vezi câte date știe despre Războiul Peloponesiac. Îți zic eu, omul ăsta știe toată istoria omenirii!

C. Sofisme ale circularității

a) **întrebarea complexă**
(*loaded question*)

A: Chiar crezi că el l-a omorât?

B: Desigur, și o să ți-o dovedesc imediat.
De ce l-ai omorât?

b) **argumentul circular**
(*petitio principii*)

Sufletul este nemuritor, deoarece el nu moare niciodată cu adevărat.

D. Sofisme cu supoziții neîntemeiate

a) **falsa dilemă**

Știm cu toții că educația este la pământ. Așa că fie reformăm sistemul, fie nu facem nimic și îndurăm această situație.

b) **inconsistența**

Mâine te va scoate la tablă. Îți zic și de ce. Ieri l-a scos pe colegul meu de bancă pentru că făcea gălăgie, iar alaltăieri m-a scos pe mine pentru că nu ziceam nimic.

E. Sofisme de relevanță

a) apel la persoană

Cine ești tu să-mi spui mie cum trebuie să gândesc? Nici n-ai terminat liceul, așa că n-am de ce să iau în serios ceea ce susții.

b) apel la ignoranță

În definitiv, nimeni nu a dovedit existența lui Dumnezeu, deci Dumnezeu nu există.

c) apel la autoritate

Vezi că profesorul a zis asta, așa că ar trebui să fii de acord cu mine.

d) apel la majoritate

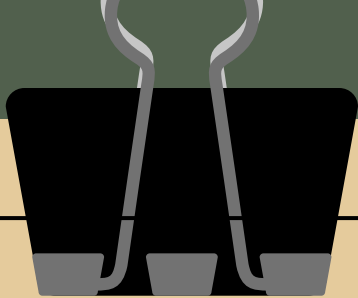
Majoritatea românilor votează cu acest partid, deci este cel mai bun partid cu care ai putea să votezi.

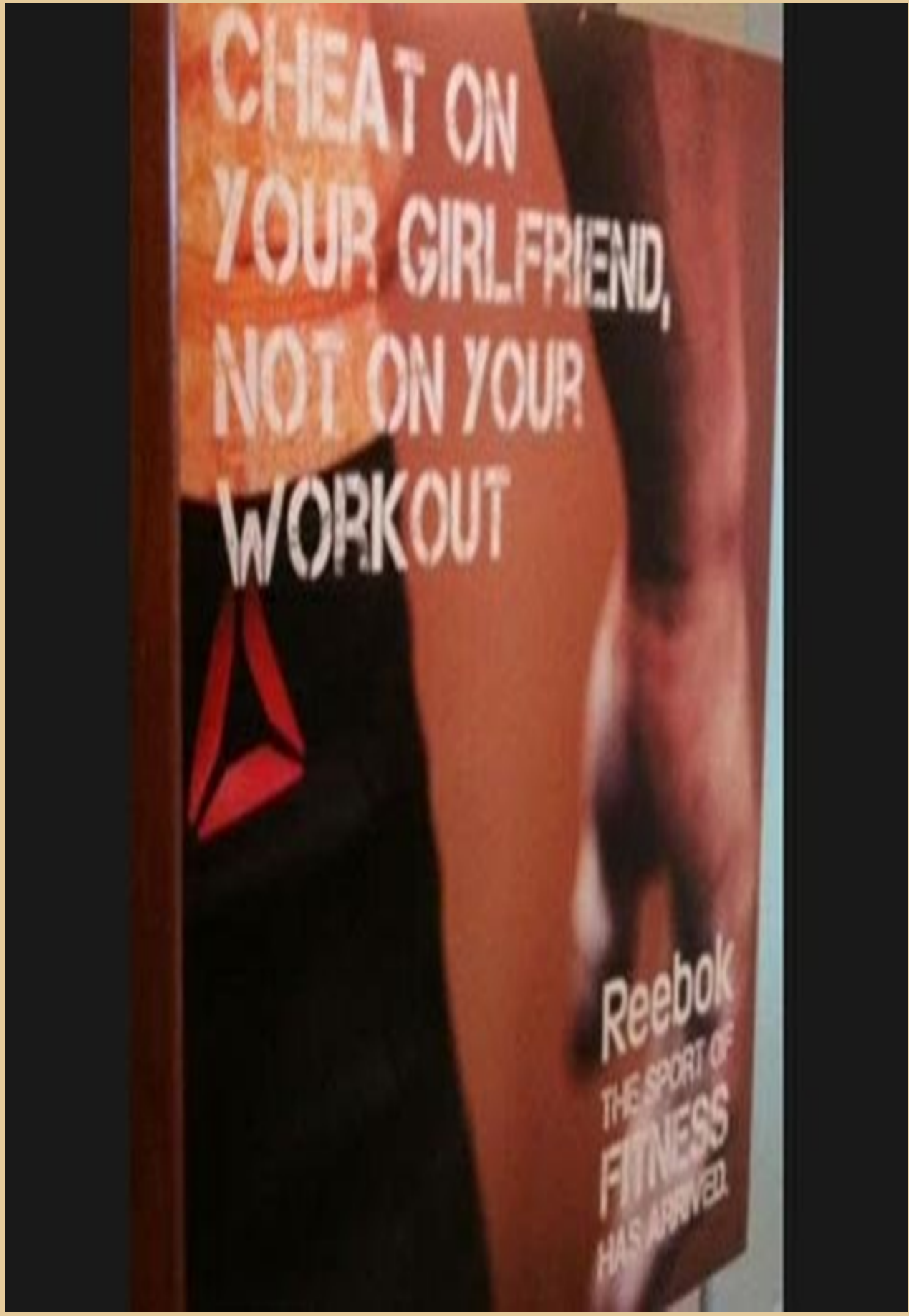
e) apel la emoții

Am primit 4,4p. Vă rog să mă ajutați, dacă pic la materia dvs, îmi voi pierde bursa și e posibil să nu mai pot continua facultatea.

f) apel la forță

Dacă nu vă vedeți de treaba voastră, veți avea de-a face cu mine.

Its time to free Your Temptaions

Let' discover the many splendors of baked bread, Introduce your taste buds with
the classiest of bakery products from cakes and breads to pastries and
cookies-here is an array of such delicacies that will change your temptations
forever at Breads & Beyond.

**BREAD
& BEYOND**

Impossibly Delicious

Bread & Beyond is a product of Owen Bread

Se vinde mai bine prin apelul la emoție. Un studiu realizat de un grup de psihologi a arătat că dacă sunt plasate două reclame: una cu un caracter rațional, care argumentează de ce produsul ar trebui cumpărat și una care apelează la emoție, într-o majoritate aproape absolută este ales al doilea produs. Chiar și când se aplică reduceri succesive pentru primul produs, oamenii aleg să plătească prețul întreg, doar pentru că au fost atrași de primul produs printr-un apel la emoție. Se sesizează o diferență abia când primul produs ajunge la prețul de un dolar.

F. Sofisme de prelevare

a) **generalizare pripită**

Crede-mă că n-ai de ce să te duci să votezi. Fiecare politician cu care am avut de-a face m-a dezamăgit. Toți vor face asta până la urmă.

b) **Statistica insuficientă**

Am întrebat 100 de români ce cumpără de la raionul de dulciuri, iar răspunsurile sunt acestea. Iată ce cumpără românii!

c) **statistica distorsionată**

Cam 70% dintre studenți vor să plece în străinătate. Am făcut un sondaj la FMI, iar 70% dintre studenți își doresc o carieră în străinătate.

G. Sofisme de corelație și cauzalitate

a) *post hoc propter hoc*

Imediat ce a venit acest partid la putere, a izbucnit criza. Ei sunt cauza pentru ceea ce se întâmplă în țara noastră!

b) *identificarea greșită a cauzei*

Decizia unui mare număr de femei de a urma cariere în ultimul secol a dus la scăderea natalității, având în vedere că mai puține femei decid să rămână acasă și să fie mame.

c) *argumentul prin consecințe*

Plătind mai mult pentru educație nu garantăm excelența, iar studenții nu-și vor amortiza investiția. Va garanta însă împrumuturi pentru studenți și părinții lor.

d) *panta alunecoasă*

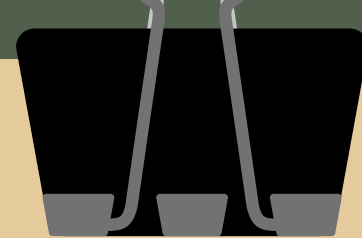
Dacă le dăm homosexualilor dreptul de a se căsători, generația tânără va deveni confuză în privința identității sexuale, iar asta va duce la confuzie în privința vieții în general, și, în ultimă instanță, la disoluția societății.

H. Sofisme de analogie

a) falsa analogie

Refuzul de a gândi consecințele schimbărilor climatice este analog acceptării sclaviei. Căci, atât combustibilii fosili, cât și sclavia sunt surse de putere. Până când nu ne dăm seama că folosirea combustibililor fosili este inacceptabilă moral, nu vom găsi resursele să forțăm societatea să se schimbe.

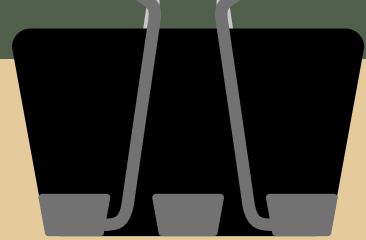

EXERCIȚII

Conțin următoarele argumente erori?

1. Nu mi-am găsit telefonul după ce Radu a plecat. Sigur mi l-a furat.
2. Sunt doar două tipuri de oameni în lume. Ori îți sunt prieteni, ori îți sunt dușmani.
3. Monstrul din Loch Ness trebuie să existe. Oamenii de știință nu au reușit să îi dovedească inexistența.
4. Supa aceasta trebuie să fie delicioasă pentru că toate ingredientele sunt delicioase.
5. Statisticile arată că mai multe accidente au loc ziua decât noaptea. Așadar, este mai sigur să conduci noaptea.
6. Toți pinguinii vorbesc franceza. Toate țestoasele sunt pinguini. Deci, toate țestoasele vorbesc franceza.
7. Toți prietenii mei de pe FB sunt și prietenii tăi pe FB. Mulți dintre prietenii tăi de pe FB sunt idioți. Deci, mulți dintre prietenii mei de pe FB sunt idioți.
8. Oamenii care cred că bărbații și femeile sunt la fel de inteligenți trebuie să își amintească că cei mai mulți oameni de știință sunt bărbați.
9. Oamenii cred că Mona Lisa este frumoasă, dar nu știu de ce. Răspunsul e că fiecare parte din fața ei e frumoasă, mai ales zâmbetul.
10. Hawking e om de știință și ateu. Nu este cazul ca nici un om de știință nu e ateu.
11. Cred că ne îndreptăm ireversibil spre mai multă libertate și democrație - dar asta s-ar putea schimba.
12. Ar trebui să mă votezi. Cred că copiii sunt viitorul, așa că voi face mai multe școli și voi angaja mai mulți profesori. Alți candidați s-ar putea să spună același lucru, dar apoi vor invoca deficite bugetare. Eu, pe de altă parte, promit că nu va fi tăiat niciun buget și, din moment ce educația este un sistem eficient, nu vor exista cheltuieli extra cu educația.

EXERCIȚII

Conțin următoarele argumente erori?

1. Nimeni nu a dovedit concludent că nu există extraterestre. Deci, extraterestrii există.
2. Dacă îmi ridicăți permisul, nu voi mai putea conduce, deci nici lucra. În acest caz voi pierde locuința și copiii mei vor ajunge în stradă. Deci, trebuie să țineți cont de acest lucru și să nu-mi ridicăți permisul.
3. Echipa de fotbal este performantă. Prin urmare, portarul este performant.
4. Tu îmi spui să nu beau, dar acum doi ani ai fost la dezalcoolizare.
5. Hasan, turcul, mi-a furat portofelul. Așadar turcii sunt hoți.
6. Katherine îl iubește pe Tom Cruise. Într-o zi, aceasta îl întâlnește. Tom îi spune că unicornii există în New York. Fără a cerceta dacă basmele au devenit reale în New York, Katherine crede propoziția ca fiind adevărată.
6. Având în vedere că studenții nu au întrebări legate de ce s-a discutat la ultimul curs, rezultă că ei sunt foarte bine pregătiți pentru un posibil test.
7. Nu doriți să adoptați cățelul? Păcat. E posibil să fie eutanasiat astăzi. O să trăiți cu asta tot restul vieții.
8. Cred că ar trebui să folosești Colgate, altfel vei avea nevoie de o vizită la dentist.
9. Nu ne putem căsători. Rata de divorț e foarte mare.
10. Eu aș cumpăra crema x, o vinde Kim Kardashian. Sigur e bună!
11. Nu cred că ar trebui să-i asculți argumentul. Nu e cel mai deștept om de pe Terra.
12. Cocoșii cântă înainte de a răsări soarele. Prin urmare, soarele răsare din cauza cocoșilor.
13. Fix când am strănutat s-a produs scurtcircuitul. Știu, e vina mea.
14. Ana a purtat lanțișorul ei preferat azi la examen. A luat 10. Acela trebuie să fie un lanț foarte norocos.

Manipulare vs. Persuasiune

O bancă, două personaje și o provocare:

- Unde este banca?
- Cine sunt personajele care stau pe bancă?
- Scopul jocului este să-l faceți pe celălalt să se ridice de pe bancă.